

Musik og Samfund - på høje tid

Modspil 7 bringer C.C. Møllers omtale af Musik og Samfund (red. F.Gravesen, Kbh. 1977). Der er angiveligt tale om en anmeldelse af bogen, men omtalen ligner til forveksling et forsøg på en tilintetgørelse. Man kan være uenig eller enig med C.C.Møller i hans vurdering, det kan såmænd være meget interessant. Men her og nu er det mere vigtigt at spørge sig, hvad man skal med en sådan omtale, som i det store hele forekommer ubrugelig og malplaceret. Ikke blot på grund af sin sene fremkomst (ca. 2 år efter bogens udgivelse) men også på grund af sin ejendommeligt sure, uforsonlige og hele ukonstruktive facon er den problematisk. Og bortset fra den konkrete sag rejser den nogle generelle spørgsmål om hvad anmeldelser er bør være, om genre, funktion, målgruppe etc. Man kan for mig at se dele anmeldelser i to kategorier: ikke-solidariske og solidariske. Problemet eksisterer selvfølgelig ikke for dagbladernes indifferente bogomtalere, hvis engagement og interesse er legio, men for 'Modspilfolket', for os, som trækker på samme hammel, bør det være afgørende. Det drejer sig ikke om gensidige skulderklap eller ros men om fair og konstruktiv behandling. Det er ingen sag at skrive usolidariske anmeldelser, dvs. anmeldelser, som oftest er kendetegnet ved anmelderens ønske om at komme til orde på bekostning af det anmeldte og fremfor alt uden ønske om at bidrage til øget erkendelse, at medtænke udgivelsens forudsætninger, historiske situation, mål og målgruppe samt faktiske muligheder. - Sværere er det at skrive en oplysende, konstruktiv og solidarisk anmeldelse, dvs. en anmeldelse, som går ind i stoffets grundlæggende problematik, bidrager til sagen og medtænker udgivelsens forudsætninger, dens historiske situation opererer med definerede mål og målgrupper. En sådan anmeldelse er ulig mere krævende. Den forudsætter f.eks. at anmelderen er grundlæggende inde i det stof, som han skriver om.

Modspil har opfordret mig til at reagere på C.C.Møllers omtale. Den mest konstruktive og konsekvente måde, jeg kan gøre det på, er at skrive en anmeldelse af karakter som den, jeg mener C.C.Møller kunne burde have skrevet. Den kommer her:

Et tilbageblik på hvad der i 70'erne er sket med musikfaget - på universitets- og gymnasieniveau - er god og lærerig underholdning for os i branchen - og helt nødvendigt for at forstå og handle her og nu. Peder Kaj Pedersen har lavet en storartet beskrivelse af perioden¹, som herved anbefales - og alle vi, som har haft en vigtig del af vores pædagogiske, videnskabelige,

politiske og sociale læreår i de sidste 10-15 år, har nok gavn af at gøre en slags status.

En side af 10-året er for mig af helt overvældende betydning: den øgede samtds- og samfundsorientering. Som har ytret sig på mange måder: politisering, kontakt mellem gymnasiet og universiteterne, fagkritik, radikal opprioritering af rytmisk musik, nye fag (musiksociologi f.eks.), nye studieordninger (integrationsfag m.v.) etc. etc.

Samfunds- og samtdsorienteringen og den erkendelsesinteresse, forskning og didaktik, som hænger sammen hermed, kan bl.a. aflæses i den faglitteratur, som blev til i 70'erne. Teoretiske bøger om musiksociologi (f.eks. Gravesen: *Musiksociologisk kompendium*, 1972) afløstes af mere direkte fagkritiske sager (*Popmusik - profit for kapitalen*, 1973, oversat fra tysk ved C.C. Møller f.eks. og *Arbejdspapirer til en kritik af Grouts musikhistorie*, Århus Universitet, 1974). Så mere empirisk orienterede udgivelser (f.eks. Ole Straarup: *Funktionel Musik*, 1974, *Vi Unge-rapporten*, Kbh. Universitet, 1974) og decideret pædagogisk formulerede ting som Dich og Ejsings *Musikken i Samfundet*, 1974. - Publimum har bidraget væsentligt til markedsføringen af det nye stof. I flæng kan ud over det oven for nævnte fremhæves bøger som Steen Klausens *Dagspressen...*, 1974, *Rapport om popmusik*, Århus 1976, Brink-Lund: *Magten over Danmarks Radio*, 1976, Bonde m.fl. *Kvinder, kvindeskamp, kvindesange*, 1977.

Denne udgivelsesaktivitet afspejlede den optimistiske nyorientering, som prægede institutterne. Og som i dønninger nåede ud til gymnasiet, HF og det almene publikum. Desværre dog i væsentlig ringere grad end ønskeligt og muligt. Sproget, indforståetheden, manglen på viden om situationen i gymnasiet stod ofte hindrende i vejen. Det glade budskab nåede ikke frem. Til dels også på grund af en vis animositet hos modtagerne imod alt dette nye. - Så syntes det for mange musiklærere mere tilgængeligt - og mere umiddelbart nyttigt at kaste sig over et andet forsømt område: den rytmiske musik. Med kurser en masse og udgivelser som *Bedstefar...*, *Have you heard*, *Musoc-sangbogen*, *På vej*, *Rytmetodik* etc. åbnedes en ny og alternativ verden for mange musiklærere. Og til trods for at mange gode kræfter sattes ind på at forhindre det, oplevede (oplever!) mange konflikten imellem at dyrke de to forsømte områder: musiksociologi (i videste forstand) og rytmisk musik. (I parentes bemærket ser det ud som om denne konflikt også i nogle universitetskredse p.t. løses gennem hårdnakket rytmisk musiceren.)

I denne historiske situation skal man se udgivelsen af *Musik og Samfund*, (1978)

Musik og Samfund udkom - med nogen forsinkelse på grund af tekniske problemer - i begyndelsen af 1978. Altså i sidste ende af den beskrevne periode. Og den må da også ses som et forsøg på at samle og tilgængeliggøre et bredt udsnit af den indvundne viden og erkendelse. I forordet fremhæves bogens primære målgruppe: gymnasiet, HF, seminarier m.v. Så hvis man skal tage bogen på forordet, må dette betyde, at der er lagt særlig vægt på et passende såvel sprogligt som teoretisk niveau. D.v.s. at såvel indhold som form skulle henvende sig til målgruppen og dens virkelighed. - Dette er delvis lykkedes. I brug viser det sig, at visse af bogens afsnit volder rigeligt mange vanskeligheder for gymnasister og HF'ere, som ikke er vant til at omgås musik på den måde. Flere gymnasister har sammenlignet bogens form og stil (og omfang) med de indledende kapitler i Samlerens Antologi af nordisk litteratur. Der vil i nogle tilfælde for ofte være behov for gennemgang af tekster for forståelighedens og ikke diskussionens skyld. Og det er naturligvis galt. - På den anden side må man spørge sig selv, om der nødvendigvis skal være afgørende forskel på hvad man kan kapere i dansk, samfunds-fag, matematik - og i musik.

Det er klart, at ingen afsnit i Musik og Samfund overstås på en enkelt lektion. Som grundbog må den bruges til hjemmeforbere-delse, baggrundsreference, materialesamling m.v. - og så-dan inviterer den til arbejdsformer, som måske indtil nu ikke har været så udbredt i musikfaget. Gennem sin opbygning med oversigtsmæssige indledninger til hvert emne og et stort afsnit bagi med arbejdsopgaver og -forslag lægger bogen direkte op til selvstændigt (gruppe-)arbejde med stoffet som supplement til den lærerstyrede undervisning og den deciderede musikalske eksemplificeren og analyse.

Bogens stofprioritering afspejler to grundlæggende principper: stor stofbredde og udjævning af de traditionelle forskelle imellem de forskellige genrer (klassisk, rock, jazz, pop...). Bogens hovedafsnit er derfor ordnet »på tværs« nemlig i nogle systematiske hovedkategorier: Historie, organisation, funktion og opinion. Inden for disse hovedkategorier behandles de enkelte genrer - parallelt eller simultant.

Den store spredning i emner kan - sammen med det faktum at bogen har 11 forfattere - resultere i et noget kalejdoskopisk og inhomogent præg. Sådan må det nok være med den slags udgivelser. Også kvalitetsmæssigt er der selvfølgelig forskel. Artiklerne er status quo-rapporter fra yngre lærere og forskere, som arbejder løbende med de pågældende emner. Forskelle i graden af afsluttethed og gennemarbejdning afspejler forfatter-ernes forskellige forudsætninger, det pågældende emnes ud-

forskningsgrad (der er på flere af bogens områder naturligvis sket produktudvikling siden), viden om målgruppen m.v. - Her kunne man måske nok have ønsket et større homogeniserings-arbejde fra redaktørens side. Brugsværdien ville have vundet derved.

Med sin samtids- og samfundsorientering løber Musik og Samfund naturligvis en anden risiko for at blive uaktuel. »Sam-tiden« og »samfundet« er jo ikke statiske størrelser. Denne fare søger bogen til dels at komme i forkøbet ved at prioritere det forståelsesmæssige, principielle og metodiske i artiklerne højt. En gennemgang af den danske popmusik år 1976 må jo siges at være af begrænset interesse, hvis ikke det er en model-gennemgang, hvis metode kan overføres på repertoire 1980f. - Netop på grund af bestræbelserne på at fremhæve det princi-pielle, metodiske, - analysen og dens præmisser højt har bogen vist sig at have en betydelig brugsværdi. Gennemgang af kapitler som »Musikken og markedet« (om pladeproduktion), »Din verden i en sang« (om popuniverset), »Aktuel musikalsk op-inionsdannelse«, »Musikanalyse med samfundsperspektiv«, »Om blues'ens socialhistorie« eller »Om funktionel musik« har f.eks. vist sig at kunne danne grundlag for kvalificerede gennemgange af parallelfænomener i de sidste år. De mere principielle oversigtsartikler har for nogen dels vedkommende vist sig at tjene som brugbare og nyttige baggrundsorientin-ger forud for gruppearbejde, HF-specialeskrivning m.v.

Bogens grundlæggende opfattelse af musikfaget som et kombineret kreativt og analytisk fag med en fundamental forståelse af musikken som samfundsfænomen gør den til en klar eksponent for udviklingen i 70'erne. Den markerer en forplig-telse over for disse landvindinger - og gør det forhåbentlig sværere at falde tilbage til et musikfag som det, 70'erne gjorde op med. Man ser med bekymring på den oven for omtalte konflikt i faget - imellem nødvendigheden af at spille og nød-vendigheden af at tænke. Som det ser ud nu er der grund til at advare imod at forråde den centrale bestræbelse i 70'ernes musikfag på at kombinere de to sider af faget. Krise og almin-delig afmagt ser ud til at true. Musik og Samfund kan forhå-bentlig være med til at holde fanen højt - den bør følges op af mange flere - og bedre - udgivelser med samme overordnede målsætning. Universiteterne har her en særlig forpligtelse til at levere stof. Ude i det virkelige liv hungrer man efter det. Musik og Samfund var med til at gøre en begyndelse. Det var på høje tid!

Finn Gravesen